

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24 00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04, 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41
TELEFON DYŻURNY: 21-34-34

BDF/9/1/88

SPOŁECZEŃSTWO O MILICJI

Komunikat z badań

Styczeń 1988 r.

Przedmiotem zainteresowania CBOS w badaniu pod hasłem "Aktualności-perspektywy-problemy"¹ była m.in. społeczna ocena pracy Milicji Obywatelskiej. Interesowało nas głównie, jaka jest ta ocena, od czego ona zależy i co może wpłynąć na jej zmianę. Problem ten był badany również w marcu 1985 r.², jednak w znacznie węższym zakresie.

1. Ocena pracy Milicji Obywatelskiej

Opinie o pracy milicji staraliśmy się ustalić na podstawie odpowiedzi na dwa pytania o jednolitej skali: "Jak większość społeczeństwa ocenia pracę milicji?", "A jak Pan/i/ osobiście ocenia pracę milicji?".

Zróżnicowanie ocen jest znaczne zwłaszcza w pierwszym przypadku /tab.1/. W opiniach bezpośrednich, osobistych wyraźna jest przewaga pozytywnych nad negatywnymi i obojętnymi, w pośrednich odsetki ocen są prawie równe /po około 1/3 badanych/. Liczebności ocen obojętnych są zbliżone. Respondenci rzadko wybierali oceny skrajne - zdecydowanie pozytywne bądź zdecydowanie negatywne, częściej posługiwali się sformułowaniami mniej kategoriowymi, bardziej stonowanymi. Częściej też byli skłonni przypisywać negatywne oceny pracy milicji raczej innym niż sobie.

Tabela 1

w procentach

Oceny	Respondenci oceniający pracę milicji w imieniu	
	własnym	większości społeczeństwa
Zdecydowanie pozytywne	7,7	2,6
Raczej pozytywne	37,2	29,4
Ani pozytywne, ani negatywne	31,0	30,6
Raczej negatywne	16,9	26,7
Zdecydowanie negatywne	5,1	5,1
Trudno powiedzieć	2,0	5,4
Brak danych	0,1	0,2
	44,9	32,0
	22,0	31,8

1 Badanie zrealizowano metodą wywiadu kwestionariuszowego na reprezentatywnej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski /N=1499/ w marcu 1987 r. Szczegółową charakterystykę próby podano w aneksie.

2 Wyniki badania w opracowaniach: "Poczucie bezpieczeństwa Polaków" i "Społeczeństwo o Milicji". CBOS czerwiec 1985 r.

Wyniki sondażu potwierdziły przyjęte przez nas założenie, że na ocenę pracy milicji wpływają nie tylko cechy demograficzno-społeczne badanych, ale także ich poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania oraz postawy polityczne deklarowane przez nich w opiniach o systemie władzy. Okazało się przy tym, że najbardziej różnicuje tę ocenę ostatni z wymienionych czynników, a najmniej cechy demograficzno-społeczne.

W celu ustalenia średniej oceny pracy milicji dla poszczególnych grup respondentów deklarujących odmienne postawy wobec systemu władzy w Polsce oceny ze skali opisowej przełożono na wartości punktowe: 100 punktów - ocena zdecydowanie pozytywna, 75 - raczej pozytywna, 50 - ani pozytywna, ani negatywna, 25 - raczej negatywna, 0 - zdecydowanie negatywna. Różnica oceny wyrażonej przez respondentów akceptujących w pełni system władzy w Polsce ma się do oceny dokonanej przez odrzucających ten system jak 75:28 /47 punktów/ - tabela 2.

Tabela 2

Deklarowane postawy wobec systemu władzy	Ocena pracy milicji na skali od 0 do 100 punktów
Akceptująca - istniejący w Polsce system władzy jest dobry i w zasadzie nie wymaga zmian	75
Akceptująco-reformatorska - istniejący w Polsce system władzy jest w zasadzie dobry, choć pewne zmiany byłyby potrzebne	63
Krytyczno-reformatorska - istniejący w Polsce system władzy wykazuje wiele nieprawidłowości. Konieczne są duże zmiany	48
Odrzucająca - istniejący w Polsce system władzy jest zły. Byłoby z korzyścią dla wszystkich, gdyby go całkowicie zmienić	28
Średnia dla całej badanej populacji	56

Przekładając wartości punktowe na ocenę opisową, otrzymujemy następujący wynik: osoby akceptujące system władzy oceniły pracę milicji "raczej pozytywnie", natomiast odrzucające go - "raczej negatywnie". Można by powiedzieć, że oceny systemu władzy w Polsce są "przenoszone" na broniącą jej interesów milicję.

Analiza zależności pomiędzy poczuciem bezpieczeństwa badanych a oceną pracy milicji wykazała, że pozytywne opinie o tej pracy mają najczęściej osoby, które miejsce swego zamieszkania uznają za bezpieczne i spokojne, negatywne - za niezbyt bezpieczne i spokojne /tab.3/.

Tabela 3

w procentach

Odpowiedzi na pytanie: "Czy miejsce, w którym Pan/i/ mieszka można nazwać bezpiecznym i spokojnym?"	Respondenci			
	oceniający pracę milicji			nie mający zdania o pracy mili- cji
	pozytywnie	ani pozytyw- nie, ani ne- gatywnie	negatyw- nie	
Zdecydowanie tak	63,3	22,4	12,1	2,2
Raczej tak	44,6	33,1	20,7	1,6
Raczej nie	30,2	33,2	33,7	2,9
Zdecydowanie nie	30,6	22,4	46,9	0,0
Trudno powiedzieć	26,2	35,7	33,3	4,8

Zależności między cechami demograficzno-społecznymi a oceną pracy milicji obrazuje tabela 4. Pozytywnie oceniają pracę milicji osoby starsze, mieszkańcy wsi, osoby o niskim poziomie wykształcenia, emeryci i renciści, kobiety wychowujące małe dzieci, członkowie PZPR, ORMO, związków zawodowych, respondenci mający w rodzinie lub wśród znajomych osobę pracującą w milicji. Zdecydowany krytycyzm wobec milicji przejawiają respondenci najmłodsi, mieszkańcy dużych ośrodków miejskich, osoby z wyższym wykształceniem, przedstawiciele prywatnej inicjatywy oraz członkowie b."Solidarności".

Tabela 4

w procentach

Cechy demograficzno-społeczne badanych	Respondenci						
	oceniający pracę milicji					nie mający zdania o pracy milicji	
	zdecydowanie pozytywnie	raczej po- zytywnie	ani pozytyw- nie, ani ne- gatywnie	raczej ne- gatywnie	zdecydowanie negatywnie		
2	3	4	5	6	7		
<u>Płeć</u>							
Mężczyzna	8,8	31,7	31,5	21,4	4,9	1,7	
Kobieta	6,7	42,5	30,7	12,7	5,2	2,1	
<u>Wiek</u>							
Do 25	5,0	31,0	36,0	18,2	7,0	2,9	
26-40	4,5	35,5	31,7	20,6	5,9	1,8	
41-60	10,5	37,0	30,5	15,8	4,8	1,4	
61 i więcej lat	12,7	45,0	26,1	10,5	2,5	2,2	
<u>Miejsce zamieszkania</u>							
Wieś	8,0	38,5	32,2	16,4	3,4	1,4	
Miasto:							
- do 50	8,9	40,0	33,1	11,8	4,3	2,0	
- 51-200	4,7	35,9	31,6	18,4	6,3	3,1	
- powyżej 200 tys. mieszkańców	7,8	33,1	27,7	21,1	8,1	2,1	
<u>Wykształcenie</u>							
Nieukończone podstawowe i podstawowe	9,7	39,3	29,9	14,4	4,7	2,0	
Zasadnicze zawodowe i nieukończone średnie	6,3	35,7	29,5	20,5	5,6	2,5	
Średnie /zawodowe lub ogólnokształcące/ i pomaturalne	6,1	38,1	33,9	11,8	4,8	0,3	
Nieukończone wyższe i wyższe	7,1	31,2	34,8	17,0	6,4	3,5	
<u>Przynależność do związków zawodowych przed stanem wojennym</u>							
Należący do:							
- NSZZ "Solidarność"	5,6	26,1	34,0	21,7	10,6	2,1	
- związków branżowych	12,8	46,2	25,3	12,1	1,5	2,2	
- innych związków	5,1	51,3	28,2	10,3	5,1	0,0	
Nie należący	7,2	38,1	31,9	16,9	4,1	1,8	

1	2	3	4	5	6	7
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja	14,0	31,6	22,8	21,1	7,0	3,5
Średnie kadry	6,7	39,9	32,1	14,7	5,5	1,2
Robotnicy wykwalifikowani	7,8	27,4	34,8	22,2	6,3	1,5
Robotnicy do prac prostych	8,5	37,0	28,5	18,8	5,5	1,8
Rolnicy i robotnicy rolni	6,3	35,2	36,4	16,5	2,8	2,8
Prywatna inicjatywa	3,6	32,1	21,4	35,7	7,1	0,0
Emeryci i renciści	11,1	46,9	24,8	10,6	4,4	2,2
Uczniowie i studenci	1,4	30,6	34,7	22,2	6,9	4,2
Kobiety wychowujące dzieci: osoby nigdzie nie pracujące z innych powodów	9,7	45,8	26,4	12,5	2,8	2,8
<u>Przynależność do partii i organizacji</u>						
PZPR:						
- należący	19,5	45,8	18,9	13,7	1,6	0,5
- nie należący	6,1	35,9	32,8	17,5	5,7	2,1
Związki zawodowe:						
- należący	10,2	43,1	26,9	15,3	2,7	1,8
- nie należący	7,1	35,5	32,1	17,5	5,9	1,9
ORMO						
- należący	24,4	26,8	24,4	19,5	4,9	0,0
- nie należący	7,3	37,2	31,5	17,0	5,2	2,0
<u>Inne</u>						
Mający w rodzinie lub wśród znajomych osobę pracującą w milicji	10,2	42,0	26,8	14,7	5,2	1,0
Nie mający takiej osoby	6,8	35,9	32,2	17,9	5,1	2,2

2. Ocena zawodu milicjanta

Opinie badanych na ten temat staraliśmy się poznać na podstawie odpowiedzi na dwa pytania.

Pytanie pierwsze brzmiało: "Każdy zawód może być oceniany zarówno pozytywnie, jak i negatywnie. Jak Pan/i/ sądzi, za co ludzie cenią, szanują milicję?". Wśród najczęściej wymienianych motywów pozytywnej oceny pracy milicji znalazły się:

- poczucie bezpieczeństwa /utrzymanie ładu i porządku publicznego, ochrona obywateli i ich mienia, ratowanie życia/ - 45% odpowiedzi;

- walka z przestępczością, złem i patologią społeczną, wykrywanie przestępstw i ich sprawców - 20%;

- ciężka niewdzięczna praca, narażanie przez funkcjonariuszy własnego życia i zdrowia - 11%.

Trzy najczęściej podawane motywy pozytywnej oceny zawodu milicjanta wiążą się ściśle z wykonywaniem przez nich obowiązków zawodowych. Zdecydowanie rzadziej wymieniano cechy łączące się z postawą funkcjonariuszy, takie jak: pomoc w załatwianiu ludzkich spraw, kłopotów /6,7%, życzliwość, uprzejmość, dobre chęci /2,3%/.

W odpowiedziach na drugie uzupełniające pytanie: "A za co ludzie nie cenią, nie szanują milicji?" respondenci podkreślali, co szczególnie ich razi, bulwersuje, czego nie akceptują w postawach i zachowaniach funkcjonariuszy. Wskazywano na:

- złe odnoszenie się do ludzi, nietaktowne zachowanie, brak szacunku dla obywatela /chamstwo, arogancja, czepianie się/ - 25,6%;

- nadużywanie władzy i uprawnień, korzystanie z prawnego "parasola ochronnego", samowolę - 22%;

- brutalność, agresywność, stosowanie przemocy i innych form "wyżywania się" na obywatelu - 15%;

- niesprawiedliwość, zbyt pochopne stosowanie kar, karanie za "byłe co" itp. - 11,5%.

Cztery najczęściej wskazywane zarzuty dotyczą zachowań i postaw funkcjonariuszy. Piąty wiąże się z zastrzeżeniami natury zawodowej: blisko 11% badanych zarzuca milicji opieszałość w działaniu /"nie ma ich tam, gdzie być powinni", "słabo angażują się w sprawy zgłaszane przez obywateli"/, 8,3% łapownictwo, szantaże, przekupstwo i korupcję, a 2,8% alkoholizm.

W odpowiedziach na to pytanie rzadko pojawiał się motyw polityczny. Tylko 4,6% respondentów uważa, że nie szanuje się milicji za ściganie osób o odmiennych poglądach politycznych, za interwencję w manifestacjach, walkę z opozycją itp. W tabeli 5 zestawiono podawane przez respondentów motywy pozytywnej i negatywnej oceny milicji /w kolejności według częstości wskazań/.

Tabela 5

		w procentach	
Motywy pozytywne	Wskazania	Motywy negatywne	Wskazania
Poczucie bezpieczeństwa	45	Złe odnoszenie się do ludzi	25
Walka z przestępczością	20	Nadużywanie władzy i uprawnień	22
Ciężka, niewdzięczna praca	11	Brutalność, przemoc	15
Pomoc ludziom	7	Brak sprawiedliwości	11
Życzliwość, uprzejmość	2	Opieszałość w działaniu	11

3. Kontakty z funkcjonariuszami

Chcąc uzyskać informacje, na jakiej podstawie są formułowane sądy i opinie o milicji, zapytaliśmy badanych, jak często w ciągu ostatnich dwóch lat mieli bezpośredni kontakt z funkcjonariuszami MO. Rozkład odpowiedzi był następujący:

często	3,3%
dość często	5,9%
rzadko, sporadycznie	36,5%
brak kontaktu	53,5%.

Ponad połowa badanych nie miała kontaktu z funkcjonariuszami, zatem formułowane przez nich opinie mają charakter pośredni - wynikają bądź z poprzednich doświadczeń bądź są odbiciem funkcjonujących stereotypów. Jedynie co dziesiąty respondent bezpośrednio stykał się z milicjantami w zasadzie często, co trzeci sporadycznie.

Kontakty respondentów z milicją miały miejsce w takich sytuacjach, jak: kontrola dokumentów /52,7% deklarujących styczność/, ukaranie mandatem /27,5%/, załatwianie paszportu /25,5%/,

składanie zeznań jako świadek /19,8%/, zgłoszenie przestępstwa /15,2%/, występowanie w roli poszkodowanego /15,2%/, załatwianie spraw w czyimś imieniu lub obronie /10,2%/, tak więc były spowodowane najczęściej działaniem funkcjonariuszy służby ruchu oraz służb paszportowych. Wyraźnie rzadsze są kontakty ze "swoim" dzielnicowym lub posterunkowym, jedynie bowiem co piąty respondent twierdzi, że zna go osobiście /20,3%/, co trzeci zna go tylko z widzenia /32,1%/, natomiast prawie połowa /46,8%/ nie zna go wcale.

Respondenci, którzy mieli kontakt z funkcjonariuszami, ocenili ich zachowanie następująco:

było poprawne, nie mam zastrzeżeń	51,8%
mam pewne zastrzeżenia	31,8%
było naganne, mam wiele zastrzeżeń	11,3%

Spośród zgłaszających zastrzeżenia wobec funkcjonariuszy ponad 65% mówiło o niskiej ich kulturze, arogancji, zbytnej pewności siebie, ordynarności. Co czwarty /27,2%/ wskazywał na: traktowanie ludzi jak przestępców, udowadnianie winy "na siłę", nieprzyjmowanie żadnych wyjaśnień, zastraszanie itp. Mniej zastrzeżeń budziła praca milicjantów: 9,6% mówiło o mało skutecznym działaniu, nieudolności w załatwianiu spraw, opieszałości, nieterminowości, tyle samo - o bagatelizowaniu spraw zgłaszanych przez obywateli, udzielaniu niedokładnych informacji, lekceważącym stosunku do skarg, 7,3% - o braku kompetencji funkcjonariuszy, nieznamomości przez nich przepisów prawnych. Zgłaszano też takie zastrzeżenia, jak nadużywanie władzy przez milicję /bezprawne wejścia do mieszkań, ordynarne zaczepki pod pozorem kontroli dokumentów, próby szantażu, używanie siły itp./ - 7,3%, cwaniactwo, korupcja, branie łapówek, wyłudzenie pieniędzy - 5,3%.

Związki między oceną pracy milicji a kontaktami z nią obrazuje tabela 6.

Zdecydowana większość respondentów mających częste kontakty z milicją oceniła jej pracę pozytywnie /68%/, ci zaś, którzy mówili o "dość częstych" kontaktach, dali najwięcej ocen negatywnych /43,6%/. Osoby, które nie miały styczności z funkcjonariuszami

Tabela 6

w procentach

Odpowiedzi na pytanie: "Czy i jak często w ciągu ostatnich dwóch lat miał Pan/i/ bezpośredni kon- takt z funkcjonariuszami MO?"	Respondenci			
	oceniający pracę milicji:			nie mający zdania o pracy mili- cji
	pozytywnie	ani pozytyw- nie, ani ne- gatywnie	negatyw- nie	
Często	68,0	22,0	10,0	0,0
Dość często	39,1	17,2	43,6	0,0
Rzadko, sporadycznie	40,2	33,1	25,2	1,5
Brak kontaktu	47,5	31,7	18,2	2,6

szami, częściej oceniały pracę milicji pozytywniej niż te, które kontaktowały się z nią dość często lub sporadycznie.

4. Przywileje milicyjne

Prawie 60% ankietowanych uważało, że pracownicy milicji korzystają z przywilejów, których nie mają inne zawody, jedynie 8% zaprzeczyło temu, natomiast co trzeci z badanych /31,8%/ nie miał zdania na ten temat.

Respondentów przekonanych o istnieniu przywilejów milicyjnych poproszono o ich wymienienie. Najczęściej /54,5% badanych/ wskazywano na system zaopatrzeniowo-handlowy /odrębna sieć sklepów, kasyna, lepsze zaopatrzenie, przy tym tańsze towary, możliwość kupna bez kartek, bez kolejek itp/. Około 40% podkreślało korzyści finansowe i materialne /wysokie zarobki, premie, dochody/, co trzeci ankietowany /33,7%/ wymieniał sprawę mieszkań /wcześniejsze ich otrzymywanie, dogodne pożyczki i kredyty, możliwość otrzymania pieniędzy na zagospodarowanie i urządzenie mieszkania, zwrot kosztów za remonty/. Wyraźnie rzadziej mówiono o korzystniejszym systemie emerytur i rent /wcześniejsze i wyższe/ - 17,7% - oraz o służbie zdrowia /własna, dobra kadra, własne sanatoria i szpitale, bezpłatne leki/ - 12,5%. Zdaniem 12,2% badanych, milicja ma również przywileje niewymierne, związane z władzą. Wskazywano na ochranianie przez prawo, bezkarność, wykorzystywanie własnej pozycji do zastraszania, wymuszania itp.

Najrzadziej pojawiające się argumenty za istnieniem uprzywilejowanej pozycji pracowników MO wobec innych zatrudnionych to: dobre, tanie wczasy /7,3%/; darmowe umundurowanie, deputaty odzieży itp. /5,7%/; udogodnienia socjalne dla członków rodzin: zasiłki na niepracujące żony, wyższe rekompensaty i zasiłki rodzinne, żłobki dla dzieci itp. /5,7%/; talony i asygnaty na samochody /2,5%/.

Przywileje milicji dotyczą zatem - zdaniem ankietowanych - przede wszystkim sfery bytowo-materialnej /odrębny system zaopatrzeniowo-handlowy, wysokie zarobki i uzyskiwanie mieszkań/.

O uprzywilejowaniu milicji mówili respondenci z wszystkich analizowanych grup wiekowych z wyjątkiem osób liczących powyżej 61 lat. Opinię taką częściej wyrażali mieszkańcy miast, osoby z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadr średniego szczebla, robotnicy do prac prostych, rzadziej zaś mieszkańcy wsi, rolnicy i robotnicy rolni oraz emeryci i renciści.

Uzupełnieniem poglądu badanych na temat uprzywilejowania milicji pod względem warunków materialnych są ich odpowiedzi na pytanie, czy funkcjonariuszy MO wynagradza się odpowiednio, za wysoko czy też za nisko. Spośród ogółu badanych 32,8% uznało, że za wysoko, 28,6% - odpowiednio, 2,2% - za nisko. Odpowiedź "trudno powiedzieć" wybrało aż 36% badanych, co może wynikać z faktu małej znajomości tej problematyki wśród ogółu badanych.

Wynagrodzenie milicji jako zbyt wysokie uznawali częściej respondenci młodszy, mieszkańcy małych miast, uczniowie i studenci, osoby bezpartyjne, mężczyźni oraz członkowie b."Solidarności".

5. "Co należałoby zrobić, aby milicja cieszyła się większym uznaniem społeczeństwa?"

W omawianym sondażu zadaliśmy tak właśnie brzmiące pytanie wszystkim respondentom. Uzyskane odpowiedzi można traktować jako społeczną receptę na poprawę opinii o milicji.

Główna nadzieja tkwi w ludziach. Co trzeci respondent /33,3%/ uznał, że zadecyduje o tym właściwy dobór kadry przez starannie-

szą selekcję kandydatów do pracy w milicji, zwiększenie wymagań pod względem wykształcenia, kultury osobistej i morale. Należy - zdaniem respondentów - karać i eliminować z szeregów MO niesumienne pracujących, łamiących prawo.

Druga co do liczebności grupa /23,1%/ uważa, że milicja powinna zmienić swój stosunek do obywateli - bardziej interesować się ich sprawami i problemami, przejawiać wobec nich życzliwość, a nie zajmować się tylko karaniem i demonstrowaniem władzy.

W opinii trzeciej grupy respondentów /19,9%/, niezbędne jest doskonalenie sprawności zawodowej MO przejawiające się w bardziej skutecznej i sprawnej pracy, rzetelnym wypełnianiu obowiązków, dbaniu o ład i porządek publiczny. Najkrócej wyrażano to w hasle: "milicja powinna być tam, gdzie jest potrzebna".

Postawę większości badanych można określić jako optymistyczno-warunkową - milicja będzie cieszyć się większym uznaniem społecznym po spełnieniu podanych warunków. Nie podziela takiego poglądu nieco ponad 6% respondentów. Ta nieliczna grupa zdecydowanych pesymistów uważa, że milicja nie ma żadnych szans na zdobycie większego uznania społecznego - w tej sprawie nic się nie da zrobić, jest to niemożliwe.

Niewielkie znaczenie w polepszeniu społecznej oceny milicji przypisywano takim czynnikom, jak:

- popularyzowanie pracy MO w środkach masowego przekazu, zaznajamianie społeczeństwa z ich trudną pracą, organizowanie spotkań i pogadań, rozpowszechnianie pozytywnych przykładów - 5,1% wskazań,
- ograniczenie przywilejów, zrównanie milicji w prawach z resztą społeczeństwa - 3,7%,
- mniejsze zaangażowanie w sprawy polityczne - 2,3%.

Wymienione przez respondentów sposoby działania na rzecz poprawy opinii społecznej o milicji są logicznym następstwem dostrzeganych przez nich niedostatków czy nieprawidłowości w jej pracy.

x

x

x

Badani nie oceniają milicji w sposób jednoznaczny - ani zdecydowanie pozytywnie, ani też zdecydowanie negatywnie. Postrzegają potrzebę i konieczność jej istnienia dla zapewnienia obywatelom poczucia bezpieczeństwa oraz utrzymania ładu i porządku, ale akceptacja tych funkcji nie oznacza aprobaty metod i sposobów praktykowanych przez część funkcjonariuszy. Na ocenie milicji w znacznym stopniu waży też jej funkcja egzekutora poleceń władzy.

Na pozytywną ocenę pracy milicji składają się przede wszystkim jej walory zawodowe, na negatywną - głównie złe odnośnienie się do ludzi.

Korzystniej oceniają pracę milicji osoby "słabsze" /starsze, emeryci i renciści/ oraz znajdujące się w kręgu osób współdziałających oraz towarzysko-rodzinnym /członkowie ORMO oraz ci, których znajomi lub członkowie rodziny pracują w milicji/.

Ankietowani proponowali m.in. następujące recepty na poprawę opinii o milicji:

- *postawić większe wymagania przy doborze kandydatów, wymagać większej uczciwości i kultury od funkcjonariuszy,*
- *należy stworzyć milicję pracującą dla społeczeństwa, a nie dla utrzymania władzy,*
- *przywrócić jej funkcję zgodną z nazwą, tj. ochronę obywatela, a nie ochronę interesów państwa,*
- *zwiększyć jej więź ze społeczeństwem,*
- *milicjant powinien być przyjacielem, doradcą obywatela.*

ANEKS

Podstawowe dane o zbiorowości badanych /N=1499 osób/

Wiek

Do 25	- 16,3%
26-40	- 37,3%
41-60	- 27,7%
61 i więcej lat	- 18,7%

Płeć

Kobiety	- 51,9%
Mężczyźni	- 48,1%

Miejsce zamieszkania

Wieś	- 39,5%
Miasto:	
do 50	- 20,6%
51-200	- 17,4%
powyżej 200 tys. mieszkańców	- 22,5%

Wykształcenie

Niepełne podstawowe	- 5,0%
Podstawowe	- 35,1%
Zasadnicze zawodowe	- 21,3%
Niepełne średnie	- 8,5%
Średnie zawodowe	- 11,0%
Średnie ogólnokształcące	- 7,0%
Pomaturalne	- 2,7%
Niepełne wyższe	- 3,0%
Wyższe	- 6,4%

Przynależność do grupy społeczno-zawodowej

Inteligencja	- 3,8%
Pracownicy umysłowi średniego szczebla	- 28,2%
Robotnicy:	
- wykwalifikowani	- 18,2%
- niewykwalifikowani	- 11,1%
Rolnicy	- 11,9%
Prywatna inicjatywa	- 1,9%
Emeryci i renciści	- 15,2%
Uczniowie i studenci	- 4,8%
Inni niepracujący	- 4,8%

Przynależność do organizacji społeczno-politycznych

PZPR	- 12,7%
ZSL	- 3,1%
SD	- 0,7%
Organizacje młodzieżowe	- 6,3%
PRON	- 4,9%
Związki zawodowe	- 22,3%
B. "Solidarność" /przed wprowadzeniem stanu wojennego/	- 22,8%
ORMO	- 2,7%

Inne

Mający w rodzinie lub wśród znajomych osobę pracującą w milicji	- 25,5%
---	---------